

Данные про автора

Предборский Валентин Антонович,

профессор кафедры финансового права и фискального администрирования, Национальная академия внутренних дел, д.э.н., профессор
пл. Соломенская, 1, г. Киев—ДСП, 03035, Украина
e-mail: prvika2015@gmail.com

Data about the author

Valentin Predborskiy,

Professor of the Department of Financial Law and Fiscal Administration, National Academy of Internal Affairs, Doctor of Economic Sciences, Professor
1, Solomianska Square, Kyiv, 03035, Ukraine
e-mail: prvika2015@gmail.com

УДК 321.01–044.372

DOI: 10.5281/zenodo.1482864

АНДРЮЩЕНКО К.А.,
КОВТУН В.П.

Забутий дефолт США: досвід для застосування в Україні

Базуючись на позитивному міжнародному досвіді застосування процедури дефолту та відмови від золотого стандарту, в статті обґрунтована доцільність застосування такої процедури в Україні, що забезпечить створення передумов для фінансової стабілізації та економічного зростання країни. В статті окреслені позитивні аспекти застосування процедури дефолту як ефективного механізму реформування економіки країни. Під дефолтом запропоновано розуміти фактичну неспроможність країни–позичальника відповідати за своїми борговими зобов'язаннями.

Ключові слова: дефолт, платоспроможність країни, золоте застереження, золотий стандарт, золотий еквівалент, девальвація, державний борг.

АНДРЮЩЕНКО К.А.,
КОВТУН В.П.

Забутый дефолт США: опыт для применения в Украине

Основываясь на положительном международном опыте применения процедуры дефолта и отказа от золотого стандарта, в статье обоснована целесообразность применения такой процедуры в Украине, что обеспечит создание предпосылок для финансовой стабилизации и экономического роста страны. В статье обозначены положительные аспекты применения процедуры дефолта как эффективного механизма реформирования экономики страны. Под дефолтом предложено понимать фактическую несостоятельность страны–заемщика отвечать по своим долговым обязательствам.

Ключевые слова: дефолт, платежеспособность страны, золотые оговорки, золотой стандарт, золотой эквивалент, девальвация, государственный долг.

ANDRIUSHCHENKO K.A.,
KOVTURN V.P.

Forgotten default USA: experience for application in Ukraine

Based on the positive international experience in applying the default procedure and abandoning the gold standard, the article substantiates the expediency of applying such a procedure in Ukraine, which will ensure the creation of prerequisites for financial stabilization and economic growth of the country. The article outlines the positive aspects of applying the default procedure as an effective mechanism for reforming the country's economy. The default offered to understand the actual failure of the borrowing country to respond to its debt obligations.

Keywords: default, solvency of the country, gold clauses, gold standard, gold equivalent, devaluation, public debt.

Постановка проблеми. На сьогодні, практично у всіх країнах світу склалася боргова економічна система. Стрімке зростання обсягів державних боргів, критична величина витрат на їх обслуговування при прийнятному з макроекономічної точки зору розмірі бюджетного дефіциту, в

останні роки змушують економістів шукати першопричини несприятливої динаміки та шляхи її оптимізації.

Залучення країною внутрішніх і зовнішніх позик для розвитку економіки (кредитування національного імпорту, розвитку реального сектора і

системи експорту і т.д.) є поширеною міжнародною практикою. І це стосується всіх без винятку країн – від індустріально розвинених, таких як, наприклад, США і Німеччини, до країн, що розвиваються, на кшталт Мексики та Бразилії.

Існує ряд позитивних і негативних аспектів зовнішніх запозичень. По-перше, їх треба обов'язково повертати, відмова від виконання зовнішніх зобов'язань означає суверенний дефолт, а отже, втрату навіть мінімального кредитного рейтингу, виключення країни з системи міжнародного рейтингу – важливого джерела збільшення національного капіталу [4,5,6].

По-друге, зовнішні запозичення – це не тільки істотне джерело покриття дефіциту держбюджету, а й дефіциту платіжного балансу, який покривається тільки твердою валютою. Великі щорічні бюджетні дефіцити, як правило, стимулюють імпорт і стримують експорт, а перевищення імпорту над експортом – важливий фактор негативного сальдо платіжного балансу. Крім того, бюджетний дефіцит сприяє зростанню відсотка на внутрішньому ринку в силу високого попиту уряду на позиковий капітал, що веде до витіснення приватного капіталу з кредитного ринку і скорочення інвестицій в реальну економіку [4,5,6].

Переважна більшість країн у світі відчуває нестачу власних ресурсів для здійснення внутрішніх вкладень, покриття дефіциту державного бюджету, проведення соціально-економічних перетворень і виконання боргових зобов'язань за зовнішніми запозиченнями. Майже всі країни мають зовнішній борг і зобов'язання по кредитах. Наприклад, одні країни кредитують інші власними ресурсами. Причому передбачається, що кредитор після закінчення зазначених термінів отримає власні кошти з відсотками. Але, на жаль, у позичальника не завжди вистачає ресурсів для забезпечення своїх зобов'язань. І тоді в країні, яка не може погасити свій борг, може бути оголошений дефолт. Національна валюта стрімко дешевшає, ціни стрімко зростають, наукові дослідження і виробництво занепадають.

Здавалося б, низька платоспроможність країни призводить лише до невдоволення громадян і великих проблем в бізнесі. Але далеко не все так однозначно. Так, в певному сенсі дефолт може бути навіть корисний.

Дуже часто країна потрапляє в повний «хаос» через те, що її влада переоцінює власні мож-

ливості. Уряд країни отримує позики, а погасити заборгованість кредиторам виявляється неспроможним. Причому кошти на виплату тіла кредиту і накопичених відсотків по ньому вилучаються з бюджету країни. З цієї причини окремі сфери державної діяльності відчувають недофінансування. Але, коли розпочинається процедура дефолту, країна-позичальник заявляє про своє банкрутство і припиняє боргові виплати. В результаті чого, в бюджеті країни вивільняються кошти (які до оголошення дефолту були призначені для погашення кредитів), які уряд може використати для проведення радикальних соціально-економічних реформ та підтримки тих сфер економіки, які мають стати «антикризовими локомотивами економіки».

Крім того, в результаті оголошення дефолту, обсяг імпорту товарів знижується. Тому, бізнес-середовище активізує свою підприємницьку діяльність на внутрішньому ринку, максимально використовуючи всі наявні та потенційні можливості. Саме в цей період спостерігається відродження тих галузей виробництва, які раніше були неконкурентоспроможними – через той же імпорт. Очевидно, що в таких складних умовах залишаться та «виживуть» тільки найбільш конкурентоздатні, досвідчені, затребувані підприємства з новаторським підходом до ведення господарської діяльності. По суті, в економіці країни відбувається так званий природний відбір.

Оголошений дефолт країною-позичальником, ставить кредитора перед складним вибором – або на багато років забути про повернення власних коштів, або спробувати змусити свого боржника повернути хоча б їх частину. В окремих випадках сума кредитів, яку позичальник повинен погасити, набагато менша за загальну суму відсотків за користування цими кредитами. В такому випадку у країни, яка зазнала фінансового краху, є певний вихід – домовитись з кредитором про списання відсотків або зменшити суми заборгованості. А кредитору, який побоюється втратити все, доводиться погоджуватися з такою пропозицією. І, саме, оголошення дефолту країною-позичальником є стимулюючим фактором у прийнятті кредитором такого рішення.

Отже, оголошення дефолту у країні можна розглядати як мотиваційний інструмент для здійснення глобальних економічних реформ задля фінансової стабілізації та економічного росту країни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Оцінка кредитного ризику позичальників та можливості дефолту досліджуються у працях вітчизняних науковців, а саме В. Вітлінського, А. Ковальова, А. Мороза, Я. Наконечного, Л. Примостки, О. Сарапіної, О. Терещенка, В. Чемериса, С. Черних, О. Чуба, П. Чуба та інших. Ґрунтовними є також праці зарубіжних авторів: Е. Альтмана, А. Дамодарана, П. Джоріона, Б. Едвардса, Д. Кауоетте, П. Роуза, Дж. Синки та інших.

Метою статті є дослідження міжнародного досвіду використання дефолту як механізму фінансової стабілізації та економічного росту, а також актуалізація доцільності застосування такої практики в українських реаліях.

Виклад основного матеріалу. Один з найпоширеніших міфів про Сполучені Штати полягає в тому, що федеральний уряд ніколи не оголошував дефолти по своїх боргах. Є тільки одна проблема: це неправда. І, хоча мало хто пам'ятає «випадки золотого застереження» (золоте застереження – різновид захисних застережень, передбачених у міжнародних угодах або контрактах (кредитних, платіжних, торговельних [1]), в яких фіксується золотий вміст валюти платежу, щоб уникнути втрат від можливого її знецінення), які відбулись у 1930-х роках, цей епізод сьогодні містить цінні уроки для багатьох країн світу.

Деякі десятиріч тому, були часи, коли США поводити себе скоріше як «бананова республіка», ніж розвинена країна, здійснюючи реструктуризацію боргів в односторонньому порядку і заднім числом. І, хоча мало хто пам'ятає цей критичний період в економічній історії США, сьогодні він є яскравим прикладом для багатьох країн світу, які знаходяться в скрутному фінансовому становищі.

У квітні 1933 року, в спробі допомогти США уникнути Великої депресії, президент Франклін Рузвельт оголосив про плани вивести США із золотого стандарту і знецінити долар. Але це було не так просто зробити, як розраховував Франклін Рузвельт. В той час, більшість боргових контрактів включали «золоте застереження», в якому йшлося, що боржник повинен сплатити «золоту монету» або «золотий еквівалент». Ці положення були введені під час громадянської війни як спосіб захистити інвесторів від можливого інфляційного сплеску. Однак для Франкліна Рузвельта золоте застереження (золоте застереження – різновид захисного застереження, яке засно-

ване на фіксації золотого вмісту валюти платежу на дату укладання контракту і перерахунку суми платежу пропорційно зміні цього золотого вмісту на дату виконання [2]) було перешкодою для девальвації. Якби валюта була девальвована без домовленостей з інвесторами, доларова вартість боргів автоматично б збільшувалася, щоб компенсувати слабший обмінний курс, що призвело б до значних банкрутств і величезного збільшення державного боргу.

Щоб вирішити цю проблему, Конгрес прийняв спільну резолюцію від 5 червня 1933 року, якою скасував всі золоті застереження в минулих і майбутніх контрактах. Двері для девальвації і для політичної боротьби були відчинені. Республіканці були стривожені тим, що репутація країни наражається на ризик, а адміністрація Рузвельта стверджувала, що резолюція не означає «відмову від контрактів».

Таким чином, 30 січня 1934 року долар США був офіційно знецінений. Ціна на золото зростала з \$ 20,67 за унцію (ціна з 1834 року) до 35 \$ за унцію. Не дивно, що ті, хто тримав цінні папери, захищені золотим застереженням, стверджували, що анулювання було неконституційним. Були подані судові позови, і чотири з них в кінцевому підсумку досягли Верховного суду; в січні 1935 року судді розглянули дві справи, в яких йшлося про приватні борги та ще дві – про державні зобов'язання. Основне питання в кожному випадку було по суті однаковим: чи мав Конгрес право змінювати контракти ретроактивно?

У США були дві спроби відмовитися від золотого стандарту. Перша спроба була зроблена під час великої депресії, коли Конгрес ухвалив в 1934 році закон про золотий резерв (Gold Reserve Act), згідно з яким долар був девальвований відповідно до золота на 40%. А остаточна відмова від золотого стандарту відбулася в 1971, коли президентом США був Річард Ніксон.

Стосовно обох подій існує багато чуток і пліток. Наприклад, що в обох випадках США були першими, хто відмовився від золотого стандарту, а інші країни просто змушені були наслідувати їх приклад. Насправді, до США, під час великої депресії від золотого стандарту відмовилися Великобританія, Японія і Скандинавські країни ще в 1931 році, причому саме це допомогло цим країнам вийти з кризи раніше, ніж ті країни, які від золотого стандарту не відмовилися.

Про відмову від золотого стандарту в 1971 році існує ще більше міфів. Одним з таких міфів є те, що згідно з Бреттон-Вудськими (Bretton Woods system) угодами США були зобов'язані обмінювати долари на золото за фіксованим курсом. Насправді ж, нічого подібного в Бреттон-Вудських угодах не було. Ці угоди просто оголошували фіксовану ціну на золото в розмірі 35\$ за тройську унцію, але підтримувати цю ціну зобов'язані були всі держави-учасники через Міжнародний валютний фонд. Однак, МВФ з цим завданням не впорався і йому на допомогу в 1961 році була створена організація під назвою «Лондонський золотий пул» (London Gold Pool), до якої увійшли Федеральна резервна система США і центробанки Великобританії, ФРН, Франції, Італії, Бельгії, Нідерландів і Швейцарії. Ці країни зобов'язалися за допомогою інтервенцій на Лондонській золотій біржі підтримувати ціну долара в розмірі 35\$ за тройську унцію. Однак, і ця організація довго не проіснувала, адже в 1968 році з неї вийшли всі країни, крім США. Але, не зважаючи на це, США все одно продовжували обмінювати долари на золото аж до 1971 року, хоча робити це не були зобов'язані.

До речі існує ще один міф, згідно з яким Ніксон відмовився від обміну доларів на золото, тільки тому що де Голь вимагав обміняти всі долари, які в той час були у Франції, на золото, але в США стільки золота не виявилось. Насправді це сталося ще в 1965 році, але долари на золото обмінені були.

Отже, в 1971 році з золотим стандартом було покінчено, а на зміну йому прийшла так звана «Ямайська система (Jamaican currency system),

відповідно якої курс валют визначається на валютному ринку, виходячи з попиту та пропозиції.

Насправді, Уряд США майже немає своїх підприємств. Понад 90% економіки США – це приватні компанії, які за борги Уряду не відповідають. Тому, якщо станеться щось неймовірне і уряд оголосить дефолт, деякі проблеми звичайно виникнуть, але Intel, Apple, Pfizer, Coca-Cola та інші, як випускали свою продукцію, так і будуть випускати. Корпорації як отримували свої багатомільярдні прибутки, так і будуть отримувати.

Так, яскравим прикладом обґрунтованості прийнятого рішення Урядом США є динаміка федерального дефіциту США протягом останнього десятиліття (див. рисунок).

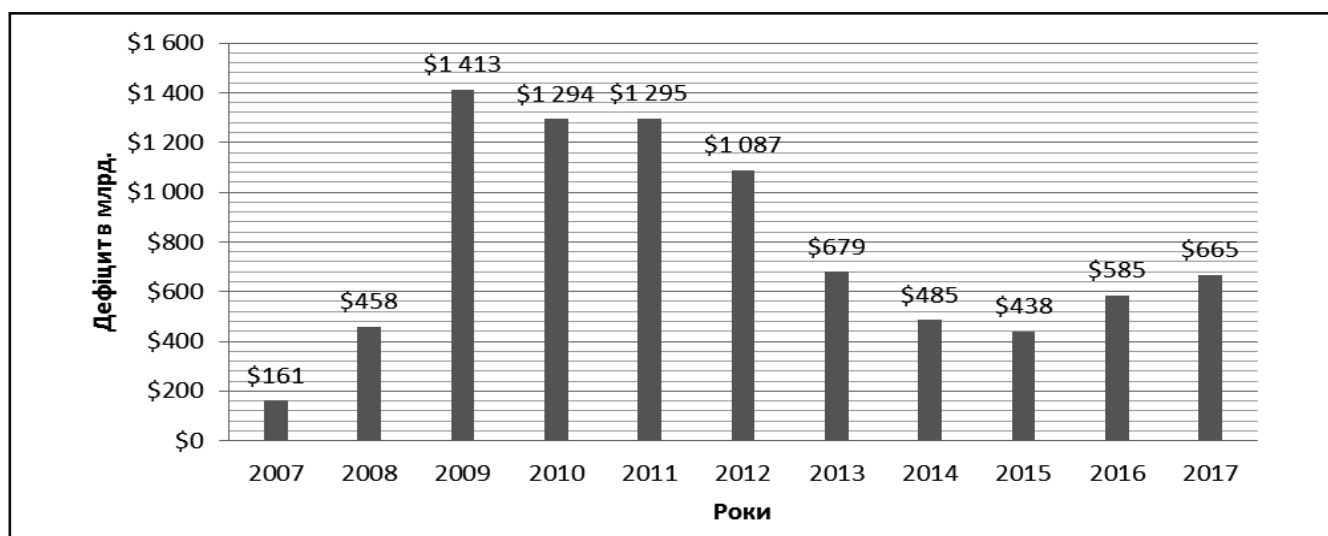
Якщо ж говорити про Україну, то сума гарантованого державного боргу на кінець 2017 року склала 76,31 млрд.\$, що на 5,34 млрд.\$ перевищує суму боргу на кінець 2016 року, це близько 85% ВВП. Тільки за минулий рік державний борг України збільшився більш ніж на 5 млрд.\$.

Такі дані були опубліковані в звіті Міністерство фінансів України за 2017 рік. У документі також зазначалося, що внутрішній борг України становить 26,84 млрд.\$.

При цьому, державний борг відносно інших держав становить 65,33 млрд.\$.

У той же час державний борг у 2016 році склав 60,72 млрд. грн., а внутрішній борг України за 2016 рік досяг суми 24,66 млрд.\$.

22 січня 2018 року, заступник голови Нацбанку Олег Чурій повідомив, що загальні боргові зобов'язання Національного банку і Міністерства

Динаміка федерального дефіциту США протягом останнього десятиліття (2007–2017 роки) [3]

фінансів України перед Міжнародним валютним фондом становлять 12,1 млрд. \$.

Обслуговування державного боргу – занадто дороге задоволення для української економіки. Так, в 2018 році на це знадобиться близько 10 млрд. \$. Зокрема, по реструктуризованим євробондами 2015 року Україна буде вимушена виплатити майже мільярд доларів, а за кредитами МВФ – 1,6 млрд. \$.

Тому Міністерству фінансів України доводиться вдаватися до зовнішніх і внутрішніх запозичень. У жовтні 2017 року глава відомства Олександр Данилюк відзвітував про розміщення євробондів на три мільярди доларів. Держоблігації з прибутковістю вище семи відсотків річних викупили головним чином інвестори з США і Великобританії. Погашати їх доведеться чотирма рівними траншами в 2031–2032 роках. При цьому, на рахунок казначейства країни надійшло лише 1,32 млрд. \$. На викуп раніше випущених державних цінних паперів відразу ж направили 1,68 млрд. \$.

Рішення було вимушеним – без залучення нових позик Україна не в змозі платити за старими боргами. «Повернення на зовнішні ринки запозичень виключає дефолт в 2019 році», – заявив тоді Данилюк. У той же час є підстави сумніватися, що Україні в принципі вдасться розмістити євробонди. Стан фінансових ринків після обвального падіння бірж США у лютому 2018 року – не на користь України. В таких умовах інвестори покидають ринки, що розвиваються, віддаючи перевагу більш надійним фінансовим інструментам, ніж, наприклад, українські держоблігації.

Міжнародна агенція Fitch в кінці жовтня 2017 року підтвердило рейтинг України в іноземній і національній валютах на рівні «В–» зі стабільним прогнозом. Як відзначали в Fitch, це відображає «слабку зовнішню ліквідність, високе державне боргове навантаження і структурні недоліки на тлі слабого банківського сектора, інституційних обмежень, геополітичних і політичних ризиків».

Висновки

Однією з найбільш актуальних проблем сучасного світу, яка зачіпає практично всі країни і знаходиться в центрі уваги засобів масової інформації, простих громадян, економістів і політиків, є проблема накопиченого значного державного боргу. На відміну від боргу домогосподарств або корпорацій / фірм борг держави має «загальний» ха-

рактер і зачіпає інтереси всіх громадян і всього бізнесу, так як фактично покривається в тому числі за рахунок доходів всіх категорій платників податків і прямо впливає на національну валюту, фінансову систему країни і її становище в світі. Державний борг, як відомо, складається з двох частин:

внутрішнього і зовнішнього боргу. Виходячи з того, що навіть найбільш обґрунтована політика управління державним боргом не дозволяє повністю гарантувати його обслуговування і погашення за різних обставин, актуальна редукція проблеми суверенного дефолту в контексті виявлення і характеристики детермінант і наслідків подібної події, а також механізмів його попередження.

Розглядаючи наслідки дефолту, значними виявляються такі аспекти:

- репутація країни на міжнародній арені погіршується, що призводить до відтоку капіталу, який інвестується в економіку;
- ускладнюється процедура отримання нових позик і кредитів;
- девальвація національної валюти, що супроводжується значним рівнем інфляції, що призводить до зниження купівельної спроможності та зростання цін на імпортні товари;
- ускладнюється, а іноді, унеможлиблюється підприємницька діяльність;
- в результаті погіршення економічної ситуації в країні через дефолт – виникають масові заворушення, протести, страйки.

Але, одночасно з негативними проявами дефолту, природа цього явища не є суто негативною. Дефолт – це не катастрофа. Це лише негативний фактор розвитку економіки. І дуже часто він може виступати засобом оздоровлення фінансової системи країни, дозволяє радикально змінити вектор розвитку та виправити помилки минулого. Саме тому, не варто розглядати дефолт як повне банкрутство країни. Це значний шанс для країни рухатись вперед. Тому позитивні сторони дефолту не можна залишати поза увагою:

- При оголошенні дефолту всі ресурси країни, які раніше спрямовувались на погашення кредитів, оптимізуються та пере направляються на вирішення проблем власне самої країни.
- Девальвація національної валюти призводить до зниження оплати праці. Саме тому, підприємства, які працюють на внутрішньому ринку мають підвищувати рівень конкурентоспроможності своєї продукції через зниження ціни її ви-

робництва, наслідком чого може стати збільшення обсягів імпорту.

– В результаті скрутного фінансового становища, в країні здійснюються радикальні соціально-економічні реформи, які сприяють ефективності внутрішньої економічної політики.

– В разі дефолту кредитори можуть піти на зустріч країні, яка оголосила дефолт, та знизити суму боргу за рахунок зменшення накопичених відсотків.

Таким чином, можна з упевненістю говорити про те, що в будь-якій ситуації є позитивна сторона, навіть в умовах дефолту. І головне – знайти правильний вихід. А щодо українських реалій, то доводиться констатувати, що боргова петля затягується на шиї України все тугіше, наслідком чого є відмова держави від виконання значної частини соціальних зобов'язань і руйнування реального сектора економіки. І як довго це буде продовжуватись – питання відкрите...

Список використаних джерел

1. Економічна енциклопедія: У трьох томах. Т. 1. / Редкол.: С. В. Мочерний (відп. ред.) та ін. – К.: Видавничий центр «Академія», 2000. – 864 с.

2. Международные валютно-кредитные и финансовые отношения: Учебник / Под ред. Л.Н. Красавиной. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Финансы и статистика, 2000. – 608 с.

3. US Senate Budget Committee. The federal deficit. Режим доступу: https://www.usgovernmentpending.com/federal_deficit_chart.html.

4. Sandleris, G. The Costs of Sovereign Defaults [Electronic resource]: Theory and Empirical Evidence / G. Sandleris // Center for International Development at Harvard University. – 2015. – Режим доступу: http://www.cid.harvard.edu/Economia/papers%20issues/Spring%202016/Sandleris_TheCostOfSovereignDefault_20150710.pdf.

5. Kuvshinov, D. Sovereigns going bust: estimating the cost of default [Electronic resource] / D. Kuvshinov, K. Zimmermann // Bonn Graduate School of Economics Discussion Papers. – 2016. – Режим доступу: <https://www.bgse.uni-bonn.de/bgse-profile-1/discussion-papers/2016/dmitry-kuvshinov-kasparzimmermann-sovereigns-going-bust-estimating-the-cost-of-default-no.-01-2015>.

6. Mallucci, E. Domestic Debt and Sovereign Defaults [Electronic resource] / E. Mallucci // International Finance Discussion Papers. – December 2015. – Режим доступу: <https://www.federalreserve.gov/econresdata/ifdp/2015/files/ifdp1153.pdf>.

7. Lima, D. Domestic Sovereign Debt and External Sovereign Debt Default [Electronic resource] / D. Lima // Indiana University Bloomington. – 2016. – Режим доступу: <https://economics.indiana.edu/home/conferences/2016-jordan-river-economics-conference/files/2016-04-29-13.pdf>.

8. Dufrenot, G. Sovereign default in Emerging market countries: A transition model allowing for heterogeneity [Electronic resource] / G. Dufrenot, A.-C. Paret // Aix-Marseille School of Economics. – 2015. – Режим доступу: <http://afse2015.sciencesconf.org/61524/document>.

9. Trade and development report / Report by the secretariat of the United Nations Conference on Trade and Development. – 2008. 7. Hatchondo, J.C. The Economics of Sovereign Defaults [Electronic resource] / J.C. Hatchondo // Federal Reserve Bank of Richmond Economic Quarterly. – 2007. – Режим доступу: <https://core.ac.uk/download/files/153/6993505.pdf>.

References

1. Ekonomichna entsyklopediia: U trokh tomakh. T. 1. / Redkol.: S. V. Mochernyi (vidp. red.) ta in. – K.: Vydavnychiy tsentr «Akademiiia», 2000. – 864 s.

2. Mezhdunarodnyye valiutno-kredytnyye y fyansovyye otnosheniya: Uchebnyk / Pod red. L.N. Krasavynoi. – 2-e yzd., pererab. y dop. – M.: Fynansy y statystyka, 2000. – 608 s.

3. US Senate Budget Committee. The federal deficit. Rezhym dostupu: https://www.usgovernmentpending.com/federal_deficit_chart.html.

4. Sandleris, G. The Costs of Sovereign Defaults [Electronic resource]: Theory and Empirical Evidence / G. Sandleris // Center for International Development at Harvard University. – 2015. – Rezhym dostupu: http://www.cid.harvard.edu/Economia/papers%20issues/Spring%202016/Sandleris_TheCostOfSovereignDefault_20150710.pdf.

5. Kuvshinov, D. Sovereigns going bust: estimating the cost of default [Electronic resource] / D. Kuvshinov, K. Zimmermann // Bonn Graduate School of Economics Discussion Papers. – 2016. – Rezhym dostupu: <https://www.bgse.uni-bonn.de/bgse-profile-1/discussion-papers/2016/dmitry-kuvshinov-kasparzimmermann-sovereigns-going-bust-estimating-the-cost-of-default-no.-01-2015>.

6. Mallucci, E. Domestic Debt and Sovereign Defaults [Electronic resource] / E. Mallucci // International Finance Discussion Papers. – December 2015. – Rezhym dostupu: <https://www.federalreserve.gov/econresdata/ifdp/2015/files/ifdp1153.pdf>.

7. Lima, D. Domestic Sovereign Debt and External Sovereign Debt Default [Electronic resource] / D. Lima // Indiana University Bloomington. – 2016. – Rezhym dostupu: <https://economics.indiana.edu/home/conferences/2016-jordan-river-economics-conference/files/2016-04-29-13.pdf>.

8. Dufrenot, G. Sovereign default in Emerging market countries: A transition model allowing for heterogeneity [Electronic resource] / G. Dufrenot, A-C. Paret // Aix-Marseille School of Economics. – 2015. – Rezhym dostupu: <http://afse2015.sciencesconf.org/61524/document>.

9. Trade and development report / Report by the secretariat of the United Nations Conference on Trade and Development. – 2008. 7. Hatchondo, J.S. The Economics of Sovereign Defaults [Electronic resource] / J.S. Hatchondo // Federal Reserve Bank of Richmond Economic Quarterly. – 2007. – Rezhym dostupu: <https://core.ac.uk/download/files/153/6993505.pdf>

Дані про авторів

Андрющенко Катерина Анатоліївна,

д.е.н., доцент, професор кафедри економіки підприємств, Київський національний економічний університет ім. В. Гетьмана

e-mail: katya373@i.ua

Ковтун Віта Петрівна,

к.е.н., старший викладач кафедри економіки підприємств, Київський національний економічний університет ім. В. Гетьмана

e-mail: vitkovtun@ukr.net

Данные об авторах

Андрющенко Екатерина Анатольевна,

д.э.н., доцент, профессор кафедры экономики предприятий, Киевский национальный экономический университет им. В. Гетьмана

e-mail: katya373@i.ua

Ковтун Вита Петровна,

к.э.н., старший преподаватель кафедры экономики предприятия, Киевский национальный экономический университет им. В. Гетьмана

e-mail: vitkovtun@ukr.net

Data about the author

Kateryna Andriushchenko,

D.S. of Economics, Professor of the Enterprise Economics Department State University, Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

e-mail: katya373@i.ua

Vita Kovtun,

PhD of Economics, Senior lecturer of the Enterprise Economics Department State University «Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman»

e-mail: vitkovtun@ukr.net

УДК 336.1

DOI: 10.5281/zenodo.1482869

МАРШАЛОК Т.Я.

Аналіз фіскальної політики України в умовах економічних циклів: позитивні та негативні аспекти

Мета дослідження. Виявити взаємозалежності, що виникають в царині фіскальної політики, можливості зниження чи необхідність підвищення податкового навантаження. Запропонувати ефективні механізми перерозподілу видатків держави для підвищення соціальних стандартів та розвитку економіки. А також встановити, як державні запозичення впливають на соціально-економічне становище країни, визначити чи можливо на даному етапі функціонування економіки відмовитися від нових запозичень, для того щоб знизити рівень боргової залежності країни.

Методика дослідження. Під час дослідження використовувалися загальнонаукові і спеціальні методи, зокрема: монографічний – при огляді літературних джерел за темою дослідження; експертно-логічний – при виборі кроків щодо формування фіскальної політики на тих чи інших етапах економічного розвитку; системно-аналітичний – при критичному аналізі фіскальної політики в умовах тих чи інших економічних дисбалансів.

Результати. Встановлено, що наступне нагромадження боргу країни може призвести до втрати економічної незалежності нашої держави, диктуванням певних економічно не вигідних умов зовнішніми кредиторами, що у подальшому вплине на соціальний та економічний добробут наших громадян.